

munka elé tornyosul. Rövid, általános áttekintés után megismerteti olvasóival Németország legelővezetesebb kövületlőhelyeit rétegtani sorrendben. Alsó-Szilézia kövületes alsókambriumából indul ki. Szép képekkel élénkítve leírását végighalad a mezozoikumon és kainozoikumon egészen a neandervölgyi emberig.

A következő 75 oldal a legszükségesebb őslénytani ismereteket foglalja magába. Részletesen ismerteti a kihalt növények és gerinctelenek morfológiáját és nagyvonalú rendszertanát, nem feledkezve meg az ősélettanról sem. A gerinces állatokkal aránylag gyorsan végezve az ősember-kutatásra tér át. Végül áttekintő táblázatot közöl a jégkorszakról.

Azt hiszem, hogy a magyar könyvkiadók sem járnának rosszul hasonló könyv kiadásával, mert nem egy alkalommal tapasztaljuk, hogy hazánkban is nagy az érdeklődés a régmúlt idők növényei és állatai iránt. H e n n i g megmutatta, hogy nemcsak a gerincesekkel lehet a nagyközönség érdeklődését felkelteni az őslénytan iránt, hanem a sokkal gyakoribb alacsonyabbrendűeket is lehet érdekesen ismertetni. Különösen akkor tarthat érdeklődésre számot az ilyen könyv, ha ez, az olvasó hazájának viszonyait tartja szem előtt.

Bartkó Lajos dr.

IV. TÁRSULATI ÜGYEK.

A) Ünnepi ülés.

12. *Jegyzőkönyv* a Magyarhoni Földtani Társulatnak 1940 november 13-án, szerdán délután 5 órakor az egyetemi ásványtani intézet tantermében tartott ünnepi üléséről.

Elnök: P a p p K á r o l y egyetemi ny. r. tanár. Megjelentek: Balogh Kálmán, Bartha Ferenc, Bartkó Lajos, Bogseh László, Emszt Kálmán, Fekete Zoltán, Gedeon Tihamér, Hampel Ferenc, Hegedűs Gyula, Horusitzky Henrik, Jaskó Sándor, Jagovics Lajos, Lineberger Márta, Lóczy Lajos, Majer István, Majzon László, Méhes Kálmán, Mezneries Ilona, Mottl Mária, Noszky Jenő, ifj. Noszky Jenő, Pantó Gábor, Papp Ferenc, Papp Károlyné, Pekár Dezső, Posewitz Guido, Ráskay Klára, Reich Lajos, Schmidt Lajos, Sik Károly, Szabényi Lajos, Szentos Ferenc, Takáts Tibor, Tasnádi Kubaeska András, Tokody László, Vadas Anna, Vizer Vilmos társulati tagok; özv. Böckh Hngóné, Poich Lórándné Böckh Ella, ifj. Poich Lóránd, ifj. Böckh Jánosné, ifj. Böckh János, Böckh Lászlóné, br. Fejérváry Gézáné, dr. Fekete Zoltánné, Koch Ferencné, Koch Sándorné, telegdi Róth Margit, dr. Schafarzik Ferencné, Szilágyi Margit és Vadas Lajosné, mint vendégek.

I. *Elnök beszámol Csonka hazánk fokozatos bővüléséről.* Várolja az 1940 augusztus 30-án hozott bécsi döntőbírósi ítéletet, amelynek folytán Kelet Magyarország és a Székelyföld 43.732 km² területe, 2.395.000 lakossal került vissza hozzánk. Az egész terüle-

tet a magyar hadsereg 1940 szept. 4, szept. 13 között megszállotta: úgy, hogy Horthy Miklós, Magyarország főmértóságú Kormányzója 1940 szeptember 15-én, vasnap délelőtt a magyar hadsereg élén bevonult Kolozsvárra, ahol őt *gróf Teleki Pál* m. kir. Miniszterelnök fogadta. Majd jelenti, hogy a Magyar Földrajzi Társaság 1940 október 25-i ülésén a Nagy Péterosza 2305 m ormát Horthy-esútra változtatta, s indítványozza, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat a *Pop Iran* 1940 m magas hátát a Miniszterelnök Úr tiszteletére *Teleki Pál gromnak* nevezze. Ismerteti ezután Kelet-Magyarország és a Székelyföld legfontosabb ásványi kincseit és pedig a) Nagybánya vidékének arany, ezüstös, ólom-érczeit, b) az izaszalesali és sósmezői kőolaj telepet és c) az erdélyi Mezőség földgáz-telepei.

Ünnepi beszédének ez a része megjelent a Földtani Értesítő 1940. évi 3—4. számának utolsó oldalain 22 ábrával.

Beszéde további folyamán a következőket mondotta:

Alighogy bevonult a magyar hadsereg Kolozsvárra, a magas kormány visszaállította a m. kir. Ferenc József tudomány-egyetemet, s az összes fakultásokra kinevezte a tanárokat.

A geológiai szakot érintő kinevezések a következőképen szólnak: A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter Úr öcxellenciájának előterjesztésére Kormányzó Úr Öfómértósága 1940 október 19-én az ősi székhelyre hazatért kolozsvári m. k. Ferenc József tudomány-egyetem *matematikai és természettudományi karán* az ásványtani tanszéken dr. *Szentpétery Zsigmond* ny. r. tanárt megerősítette, míg a földtani tanszékre dr. *Balogh Ernő* kolozsvári középiskolai tanárt ny. rendes tanárrá kinevezte. A rokou tanszékék során ugyancsak Kolozsvárott dr. *Prinz Gyula* pécsi m. k. Erzsébet tudomány-egyetemi ny. r. tanárt az általános és fizikai földrajzi tanszékre ugyancsak ny. r. tanárrá kinevezte. A m. kir. Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Úr azonkívül Kolozsvárott *Erdélyi Tudományos Intézetet létesített* és tagjai közé széki gróf *Teleki Géza* doktort intézeti tanárrá kinevezte.

Végül a Kormányzó Úr a rokonszakbeli kartársaink sorából *Bartucz Lajos* egyetemi magántanárt a budapesti néprajzi múzeum igazgatóját a szegedi m. k. Horthy Miklós tudomány-egyetem matematikai és természettudományi karán az embertani tanszékre nyilvános rendes tanárnak, míg *Malán Mihály* budapesti egyetemi adjunktust és magántanárt a m. k. kolozsvári Ferenc József tudományegyetem matematikai és természettudományi karán az embertani tanszékre nyilvános rendkívüli tanárnak kinevezte.

Továbbá ugyanezen kelettel Kormányzó Úr Öfómértósága a szegedi m. kir. Horthy Miklós tudomány-egyetem matematikai és természettudományi karán az ásványtani tanszékre dr. *Koch Sándor* elnöki tanácsosi címmel felruházott I. osztályú magyar Nemzeti múzeumi őrt, míg a földtani tanszékre dr. *Ferenczi István* debreceni ny. rk. tanárt nyilvános rendes tanárrá ki-

nevezte. Kinevezett mineralógus, geológus, geografus és antropológus kartársaink munkálkodásához Társulatunk legjobb kívánságait küldjük! Ilymódon két egyetemünkön megvalósult Társulatunknak azon régóta óhajtott kívánsága, hogy az ásványtan a földtantól elkülöníttessék.

Sajnos a debreceni és pécsi egyetemen egyelőre szünetel a földtan tanítása, reméljük azonban, hogy idővel ezen egyetemek is megkapják tanáraikat.

II. Ünnepi ülésünk második pontja *elhúnyt választmányi tagjaink* bejelentése.

Az elmúlt nyár folyamán négy kiváló tagtársunk költözött el az örök hazába.

Június hó 12-én tartott utolsó ülésünkön még körünkben tiszteleteltük Böhm Ferenc és Rozlozsnik Pál kartársainkat, s ime rövid idő múlva mindketten örökre eltávoztak körünkéből.

1. Böhm Ferenc, a m. k. pénzügyminisztérium bányászati ügyosztályának főnöke, július hó 1-én, 59 éves korában Gyöngyösre tett hivatalos utazása közben váratlanul elhunyt. Július 4-én történő temetésén Társulatunk küldöttségében Lóczy Lajos és Vitális István választmányi tag urakkal együtt még Rozlozsnik Pál kartársunk is részt vett.

2. S ime augusztus 24-én Rozlozsnik Pál, a m. k. földtani intézet helyettes igazgatója is itthagyt bennünket. A munkássága tetőpontján álló 60 éves tudós geológust a m. kir. földtani intézet előcsarnokából kísértük utolsó útjára. Ravatala felett a búcsúbeszédet Lóczy Lajos intézet igazgató és Telegdi Róth Károly miniszteri tanácsos urak, valamint a Földtani Társulat elnöke tartották.

3. Még előbb, június hó 20-án hunyt el Weszelszky Gyula tanár, az egyetemi radiológiai intézet igazgatója 68 éves korában, aki mint a Hidrológiai Szakosztálynak 5 éven át elnöke, szintén választmányi tagjaink sorába tartozott. Temetésén Társulatunkat Horusitzky Henrik szakosztályi elnök úr képviselte, aki megható beszédben vett búcsút boldogult Kartársunktól.

Mind a három elhunyt tagtársunk ravatalára koszorút helyeztünk, özvegyeikhez részvétiratot intéztünk. s Közlönyünk 7—9. füzetében, a 157—163. illetőleg 215—222. oldalakon röviden életrajzukat is közöltük, arcképpel magyar és német nyelven.

4. Szeptember hó 9-én elhunyt Sajóhelyi Frigyes nyugalmazott székesfővárosi főreáliskolai igazgató, 92 éves korában. Társulatunk legidősebb tagja, egykoron titkára és választmányi tagja volt.

A pestvármegyei Acsán, 1848 február 16-án született. Tagjaink sorába 1871-ben lépett be és 1872-től 1876-ig Böckh Jánossal és Koch Antallal együtt, mint titkár szerkesztette a Földtani Közlöny II—VI. kötetét. 1877-től 1881-ig választmányi tag volt, de már 1889-ben kilépett a tagok sorából. Főműve: Geológia 2 füzetben

a Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtár (152—155. sz.) kiadásban 1903—1904-ben Pozsonyban jelent meg, 1905-ben igazgatói címmel nyugdíjba lépett. Benne Sajóhelyi István nyng. miniszteri tanácsos, Sajóhelyi Sándor Beszkárt igazgató és Csilléry Béla miniszteri osztályfőnök neje, atyjukat gyászolják. Temetésén Társulatunkat Hojnós Rezső dr. tagtársunk a Vörösmarty Mihály gimnáziumban 4-ik tanszéki utódja képviselte. Sajóhelyi Frigyes életrajzát Közlönyünk jelen számának 254—257 oldalain ismertetjük. Elhunyt választmányi tagjaink fölött érzett részvétiünknek és tiszteletüinknek felállással adjuk kifejezést.

Adjon nekik a Mindenható Isten örök nyngodalmat, s az örök világosság fényeskedjék a túlvilágon nekik!

III. Ezzel elérkeztünk *tárgysorozatunk 3-ik pontjához:*

Megemlékezés Böckh János volt elnökünkről, születésének 100 éves fordulója alkalmából.

Böckh János született 1840 október 20-án, meghalt 1909 május 10-én, tehát október 20-án volt születésének száz éves fordulója.

A megemlékezést teljes egészében Közlönyünk jelen számának 245—254. oldalain magyarul és a 356—359. oldalakon német nyelvű kivonatban közöltük. Az ünnepi ülés végeztével az Elnök köszönetet mond a szép számmal megjelent tagoknak és vendégeknek, akiknek sorában özvegy dr. Böckh Hugóné, Poich Lórádné Böckh Ella, ifjún Poich Lóránd, ifjabb Böckh János, ifjabb Böckh Jánosné, Böckh Lászlóné, dr. Hébelt Ede, dr. Hébeltné Hoffmann Vilma, mint a Böckh-esalád képviselői jelentek meg.

B) Szakülések.

13. *Jegyzőkönyv* az 1940 november 13-án tartott szakülésről.

Elnök: Papp Károly a földtan egyetemi ny. r. tanára. Megjelentek ugyanazok, mint a közvetlen előtte tartott ünnepi ülésen.

Elnök az ünnepi ülés után 10 pere múlva megnyitja a szakülést, s felkéri az előadókat előadásaik megtartására.

1. Jaskó Sándor megtartja a *Rima és Tarna közének oligocén rétegei és kövületei* c. előadását, amely Közlönyünk jelen füzetének 294—317 oldalain jelent meg az 56. ábrával és a VIII—XIII. táblákkal illusztrálva.

Hozzászólás.

Az elhangzott előadáshoz Majzon László dr. a következőket mondotta:

Mindenekelőtt a „foraminiferás” jelző alkalmazása a kattiakorú rétegeknél könnyen tévedésekre vezethet. Ugyanis ezek az üledékek nem olyan gazdagok foraminiferákban, hogy mint foraminiferás rétegekről beszéljünk róluk. A faunalisták több lelőhelyről származó faunáeszkái esetleg adhatnak 50—60 fajból álló jegyzéket, de ez még messze elmarad az igazi foraminifera-gazdag üledékek